

ZAVR Timo krug promjena II

Objava (i tiskanje) ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Ministarstva znanosti i obrazovanja. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Nositelja projekta, Lokalne akcijske grupe "More 249" i nužno ne izražava stajalište Ministarstva znanosti i obrazovanja.

ZAVR TIMO
KRUG PROMJENA

Zašto ZAVR Timo krug promjena II?

Nedostatak kreativnosti i neformalnih metoda obrazovanja u redovnoj nastavi nastoje se prevladati aktivnostima koje su usmjerene djeci i mladima i to prema njihovim željama i potrebama!

Cilj projekta je proširiti znanje o biljnom svijetu i održivom razvoju kod djece školske dobi i utjecati na svijest o zaštiti okoliša kroz različite aktivnosti.

Kroz neformalne metode obrazovanja, igru i stvaranje eko senzomotoričkog vrta učenici razvijaju **kognitivne sposobnosti** s naglaskom na razvoj vizualne, slušne, taktilne percepcije i fine motorike te uče kako biti **glavni akteri radionica**.

Učenici kroz razne edukativne radionice stječu nova znanja, vještine i iskustva na temu prirode, održivosti i brige o okolišu te ih se potiče na kreativnost i vlastiti angažman u zaštiti okoliša.

Djeca i mladi tako postaju aktivni građani i promotori održivosti u lokalnoj zajednici.

Aktivnosti se provode s refleksijama na iste kako bi doživljaj bio potpun i kako bi djeca i mladi promišljali o realizaciji promjena u svom okruženju i u budućnosti!

Nositelj projekta je Lokalna akcijska grupa "More 249", a partneri na projektu su Osnovna škola Brodarica, Udruga za zaštitu prirode i okoliša te promicanje održivog razvoja Argonauta i Grad Šibenik. Projekt sufinancira Ministarstvo znanosti i obrazovanja s 12.040,88 eura (90.722,01 kn) bespovratnih sredstava, dok je ukupna vrijednost projekta 12.916,85 eura (97.322,01 kn). *Fiksni tečaj konverzije: 7,53450 kn.

AKTIVNOSTI:

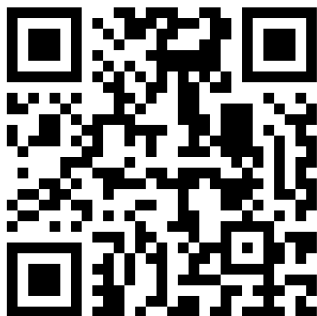
RADIONICE RECIKLIRANJA - 3R	28.1.2023.	4.2.2023.	16.2.2023.
RADIONICE EKOLOŠKOG VRTLARENJA	3.3.2023.		4.3.2023.
RADIONICE KAKO SMANJITI EKOLOŠKI OTISAK?	17.3.2023.		18.3.2023.
RADIONICE IZRADE KALENDARA SADNJE I HOTELA ZA KUKCE	PRIPREMA KROZ MJESEC OŽUJAK	1.4.2023.	

Što je to 3R koncept i koje je to četvrto slovo „R“ koje nikako ne smijemo izostaviti?

Znaš li koliko utječeš na prirodne resurse?

SKENIRAJ

I SAZNAJ KOLIKI JE TVOJ EKOLOŠKI OTISAK!

Izvor: www.footprintcalculator.org

A ŠTO JE TO EKOLOŠKI OTISAK?

Pokazatelj koji mjeri ljudske potrebe u hrani, energiji, kretanju, objektima za život te stvarima koje koristimo.

Naš otisak je veći ako nam za naše potrebe treba više površine (*globalnih hektara*), tj. **to znači da trošimo više nego što priroda može osigurati, proizvesti i apsorbirati i DA ŽIVIMO NA DUG!**

Kako smanjiti EKO OTISAK?

REDUCE -
SMANJITI

REUSE -
PRENAMIJENITI

RECYCLE -
RECIKLIRATI

**ALI PRIJE
SVEGA
REFUSE -
ODBIJ!**

DODATNA 3 SLOVA „R“:

REPAIR -
POPRAVI

RECOVER -
KOMPOSTIRAJ

REGIFT -
POKLONI

**NE KUPUJ
NEPOTREBNE
STVARI!**

IZRADI PLATNENU TORBU:

KAKO?

1. Izreži rukave.
2. Zdjelu postavi na ovratnik i obrubi flomasterom.
3. Označeni dio izreži kako bi dobio otvor za platnenu torbu.
4. Potom izreži donji rub majice i sačuvaj dobivenu trakicu.
5. Okreni majicu naopako.
6. Stisni donji dio majice i zaveži dobivenom trakicom.
7. Torba je gotova, a ti je možeš ukrasiti ili oslikati.

ILI:

Umjesto da zavežeš donji dio majice, možeš izrezati resice i svaku od njih povezati te tako dobiti drugačiji kraj platnene torbe!

MATERIJAL?

1. Stara majica.
2. Škare.
3. Ravnalo.
4. Flomaster.
5. Zdjela.
6. Ukrasi za torbu .

Skeniraj i pogledaj
video izrade
platnene torbe!
Izvor: Plava Eko-patrola.

AKTIVNOSTI KOJE MOŽEŠ PROVESTI:

KOLIKO TOGA BACAMO?

Zadatak je kroz dva dana istražiti koliko otpada proizvodi neko kućanstvo i SORTIRATI ga u 4 kategorije: plastika, metal, staklo i papir!

EKO HRANILICE ZA PTIČICE

Od naranči iscijedite svježi sok, a od kora napravite posudice u koje ćete staviti smjesu od životinjske masti i sjemenki za ptičice. Kroz koru naranči provucite štapiće kako bi ptičice imale gdje sletjeti!

PRVI DAN	DRUGI DAN	UKUPNO
Plastika	Plastika	
Metal	Metal	
Staklo	Staklo	
Papir	Papir	
UKUPAN ZBROJ OTPADA U DVA DANA:		

SPREMNICI ZA PAPIR I PLASTIKU

Od dvije kartonske kutije izradite spremnike za papir i plastiku. Cilj je podizanje i jačanje svijesti o važnosti pozitivnog utjecaja na okolinu! Ukrašeni spremnici bit će dodatan podsjetnik na mogućnosti recikliranja, ali i prilika da se zabavite!

POVEŽITE POJMOVE:

1	Označava rotiranje po vrtu, odnosno organiziranu prostornu i vremensku izmjenu kultura, a kako se ne bi narušila struktura tla i plodnost zemlje.	LOŠI SUDJEDI PRI SADNJI	A
2	Broj koji služi kao mjera kiselosti, odnosno lužnatosti vodenih otopina, a može biti između 0 i 14.	METODE UZGOJA	B
3	Označava uzgoj različitih ratarskih kultura na nekom području; suprotno monokulturi.	pH VRIJEDNOST	C
4	Jedna od metoda zaštite tla i biljaka koje uzgajamo; pokrivanje tla raznim organskim tvarima; održavanje vlažnosti tla; recikliranje raznih prirodnih materijala.	PLODORED	D
5	Grah, grašak, kupusnjača. Cikla, celer, paprika (kupus).	MALČIRANJE	E
6	Gredica: "klasična" gredica, terasasta, povišena, spiralna, „Hugelkultur“ visoka gredica...	POLIKULTURA	F
7	Najpoznatiji indikator pH vrijednost.	LAKMUS PAPIR	G

RJEŠENJE: 1 D, 2 C, 3 F, 4 E, 5 A, 6 B, 7 G.

STVORI I TI VRT IZ SNOVA

1. **SKENIRAJ** i saznaj više o plodoredu te dobrim i lošim susjedima među kulturama.

Izvor: <https://gospodarski.hr/>

2. **NACRTAJ SVOJ VRT IZ SNOVA**

vodeći računa o plodoredu, dobrim i lošim susjedima te pH vrijednostima!

ŠTO JE ODRŽIVI RAZVOJ?

Podrazumijeva proces postizanja **ravnoteže** između gospodarskih, socijalnih i okolišnih zahtjeva s ciljem "zadovoljavanja potreba sadašnje generacije i to bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe".

(Izveštaj Svjetske komisije za okoliš i razvoj)

Učenici i održivi razvoj

Kroz participativnu aktivnost „**Ekološke freske**“ učenici su na zamišljenom svijetu postavljali neke od najvažnijih područja i manifestacija ljudskih odnosa i ponašanja za održivi razvoj, odnosno samostalno su definirali pojmove koji odražavaju navedeno i time stvarali vezu (povezanost) između različitih aktivnosti. **Cilj aktivnosti:** otkriti što znači održivost i kako kritički pristupiti "idealnom" mjestu za život. **Zaključak: održivi razvoj nas uči kako je sve povezano na planetu te kako da budemo aktivni, sretni i štitimo okoliš koji nas okružuje.**

LANČANE REAKCIJE

Poredaj kartice prema rednim brojevima i saznaj zašto ne trebamo kupovati nepotrebne stvari!

1.	Uvijek kada kupi nešto novo, stare stvari baca u smeće ili kada kupi previše hrane pokvari mu se i također završi u smeću.
8.	Zagađenje donosi opasnost za pitku vodu i zrak koji je opasan za ljude.
4.	Stipi je žao ljudi koji žive kraj odlagališta otpada i udišu opasan zrak po zdravlje.
6.	Stipe je čuo da se organizira prosvjed protiv odlagališta otpada.
5.	Najviše voli kupovati hranu i novu odjeću.
7.	Takvim su ponašanjem naša priroda i odlagališta sve više zatrpana smećem.
2.	Stipe jako voli kupovati.
9.	Stipe je otišao tamo i skoro se ugušio kako je zrak bio zagađen.
3.	Stipe kupuje manje stvari i duže ih koristi kada ih ima.

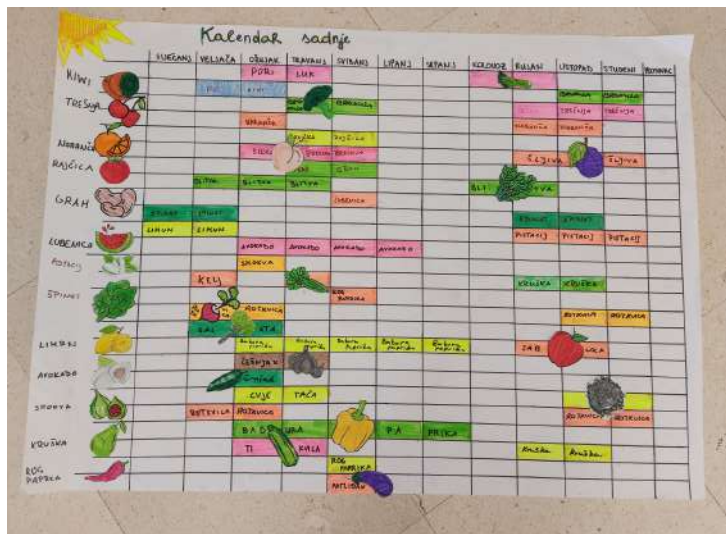
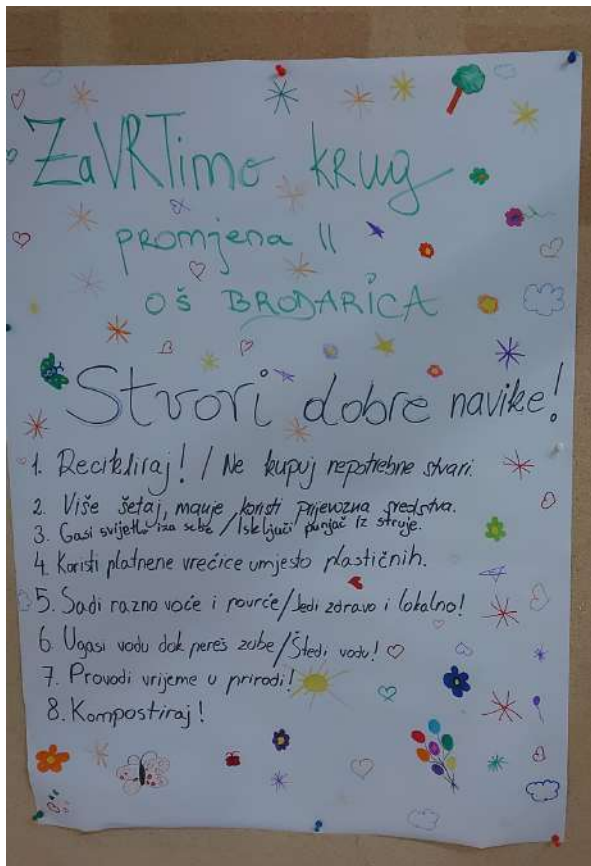
NIJE SAV OTPAD SMEĆE: važno je sortirati i reciklirati te voditi računa o prirodi koja nas okružuje, a kako bismo to postigli moramo krenuti od uzroka i shvatiti kako ne moramo kupovati nepotrebne stvari!
REFUSE, "odbij"!

UPIŠI REDOSLIJED KARTICA: _____

RJEŠENJE: 2., 5., 1., 7., 8., 6., 4., 9., 3.

PRAKTIČAN RAD

Kako izraditi vlastiti **kalendar sadnje**?
Istražite kada se određene vrste voća i povrća sade - nacrtajte ih, zalijepite na papir i označite po mjesecima sadnje!

Plakat „Stvori dobre navike!“

Navedite podsjetnike vezane za održivi razvoj, recikliranje i sve ono što smatrate da će dovesti do jačanja svijesti za brigom o okolišu!

NAPRAVI I TI SVOJ HOTEL ZA KUKCE

Čemu služi hotel za kukce?

Pomaže korisnim vrstama kukaca da izdrže hladne dane ili velike vrućine!

Kako sagraditi hotel?

Za gradnju hotela koristimo sve što možemo pronaći u našoj blizini, a što može predstavljati novo stanište za korisne kukce!

POTREBAN MATERIJAL

Cigle, blokovi, drveni okviri, bambus, slama, lišće, šupljikave grančice, sijeno, limeni pokrov ili crijep (krov), mrežica, boje i kistovi (ukrašavanje drvenog okvira)...

POSTUPAK

1. Definirajte veličinu hotela.
2. Napravite drvenu konstrukciju.
3. Ispunite materijalima koje ste sakupili u svojoj okolini.
4. Zaštitite hotel mrežicom.
5. Zaštitite hotel limenim pokrovom ili crijepom (krov).
6. Po želji ukasite drvenu konstrukciju hotela bojama - budite kreativni!

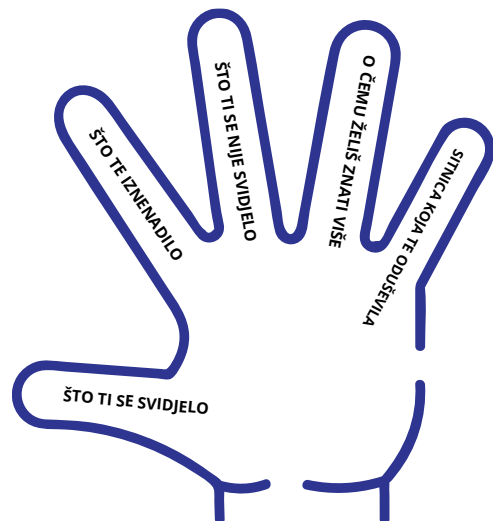
EVALUACIJA AKTIVNOSTI

Djeca i mladi verbalizacijom svojih osjećaja i razmišljanja postaju dijelom skupine i povezuju aktivnosti sa stvarnim životom! Povratna informacija kroz refleksiju aktivnosti bitna je za daljnje djelovanje i provedbu aktivnosti!

KLUPKO S PORUKAMA:

Jedan kraj klupka se omota oko ruke i baci drugoj osobi kojoj upućujemo neku pozitivnu poruku. Zatim ta osoba uzima klupko i upućuje drugoj osobi s novom porukom i tako sve do zadnje osobe. Na kraju se stvara mreža i povezanost svih osoba i još jednom potvrđuje kako timskim radom možemo pokrenuti promjene u našoj okolini!

Napravite tri linije i svaku na jednom kraju označite s 0, a na drugom kraju s 10. Jedna traka označava zadovoljstvo sudionika s radionicom, druga jesu li naučili nešto novo, a treća jesu li dobili dovoljno informacija o temi radionice. Svaki sudionik dobiva tri predmeta i svaki predmet postavlja na jednu traku - što je zadovoljniji, stavlja predmet bliže desetki!

Svaki prst ruke označava naš **odnos prema aktivnosti** koja je provedena...

Pomoću pitanja:

1. Kako ste se osjećali nakon aktivnosti?
2. Kako je aktivnost utjecala na vas?
3. Jeste li iznenađeni?
4. Što ste novo naučili?
5. Što biste promijenili?...

Pomoću emotikona:

EKO SENZOMOTORIČKI VRT

Glavni rezultat projekta
"ZaVRTimo krug promjena II"
je uređen i stavljen u funkciju
eko senzomotorički vrt!

Školski vrt krasi i
pametna klupa te
informativna ploča
o provedbi projekta!

Promjene u našoj okolini su moguće

ako radimo skupa i ako svojim djelovanjem i pozitivnim primjerima možemo potaknuti na razmišljanje i ostale u svojoj lokalnoj zajednici!

ZaVRTimo ih!

ZAVR TIMO KRUG PROMIJENA III

NOSITELJ PROJEKTA:

Lokalna akcijska grupa "More 249"

Obala Juričev Ive Cota 27

HR-22 211 Vodice

www.lagmore249.hr

lagmore249@gmail.com

[@zavrtimokrugpromjena](https://twitter.com/zavrtimokrugpromjena)

PARTNERI NA PROJEKTU:

Osnovna škola Brodarica
Udruga za zaštitu prirode i
okoliša te promicanje
održivog razvoja Argonauta
Grad Šibenik

PROJEKT SUFINANCIRA:

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
s 12.040,88 eura (90.722,01 kn)
bespovratnih sredstava.
Ukupna vrijednost projekta je
12.916,85 eura (97.322,01 kn).

*Fiksni tečaj konverzije: 7,53450 kn.

Projekt sufinancira Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Stajališta izražena u ovom dokumentu isključiva su odgovornost Lokalne akcijske grupe
"More 249" i ne odražavaju nužno stajalište Ministarstva znanosti i obrazovanja.